

NEWSLETTER

POLSKIE
TOWARZYSTWO
HOMEOPATII
KLINICZNEJ

nr 7

Zespół pocovidowy

obraz kliniczny, leczenie homeopatyczne - przypadki własne

lek. med. Alina Małmyszko - Czapkowicz

Specjalista medycyny rodzinnej

naturmed.lublin@gmail.com

+48 884364536

Zespół pocovidowy/postcovidowy (Post – COVID-19, syndrome - PCS) inaczej długi COVID (ang. long COVID) lub przewlekły zespół COVID (ang. chronic COVID syndrome, CCS) jest to zespół chorobowy występujący jako powikłanie po przebyciu infekcji SARS-CoV-2.

Objawy zespołu pocovidowego to szeroki zespół problemów zdrowotnych. Występują one zwykle po czterech tygodniach od pierwszego zakażenia się wirusem SARS-CoV-2, który wywołuje chorobę COVID-19 i trwają zwykle do 6 miesięcy lub dłużej.

Objawy pocovidowe mogą wystąpić u każdego pacjenta który przeżył COVID-19, niezależnie od ciężkości przebiegu choroby, po bezobjawowym kontakcie z wirusem SARS-CoV-2 lub po szczepieniu przeciw COVID-19. Najczęściej występują one u kobiet, osób młodych oraz pacjentów z otyłością i nadwagą. Pacjenci skarżą się na różne rodzaje i kombinacje problemów zdrowotnych, które u jednych utrzymują się krócej, u innych dłużej.

OBJAWY OGÓLNE

ZESPÓŁ PRZEWLEKŁEGO ZMĘCZENIA

(często z ewidentnym pogorszeniem tolerancji wysiłku fizycznego). Niektórzy pacjenci nie mogą wykonywać codziennych czynności bez odczuwania bólu lub zmęczenia.

ZABURZENIA SNU

występuje zarówno bezsenność jak i nadmierna senność

ZABURZENIA NASTROJU,

drażliwość, nerwowość, zespoły depresyjne, lęki

UTRATA APETYTU, UTRATA WAGI

WYPADANIE WŁOSÓW

NADPOTLIWOŚĆ

OBJAWY NEUROLOGICZNE

TZW. „MGŁA COVIDOWA”

czyli trudności w myśleniu, zapamiętywaniu lub koncentracji, problemy ze znalezieniem odpowiednich słów, z wypowiedzeniem się

BÓLE GŁOWY (OSTRE I PRZEWLEKŁE)

ZAWROTY GŁOWY

ZABURZENIA RÓWNOWAGI

ZABURZENIE LUB UTRATA POWONNIENIA

ZABURZENIE LUB UTRATA SMAKU

PARESTEZJE

OBJAWY Z UKŁADU ODDECHOWEGO

TRUDNOŚCI W ODDYCHANIU

DUSZNOŚCI

PRZEWLEKŁY KASZEL

OBJAWY Z UKŁADU ODDECHOWEGO

KOŁATANIA SERCA

CZĘSTOSKURCZ

ARYTMIA

NIEOKREŚLONE BÓLE W KŁATCE PIERSIOWEJ

OBJAWY ZE STRONY UKŁADU KRZEPNIĘCIA

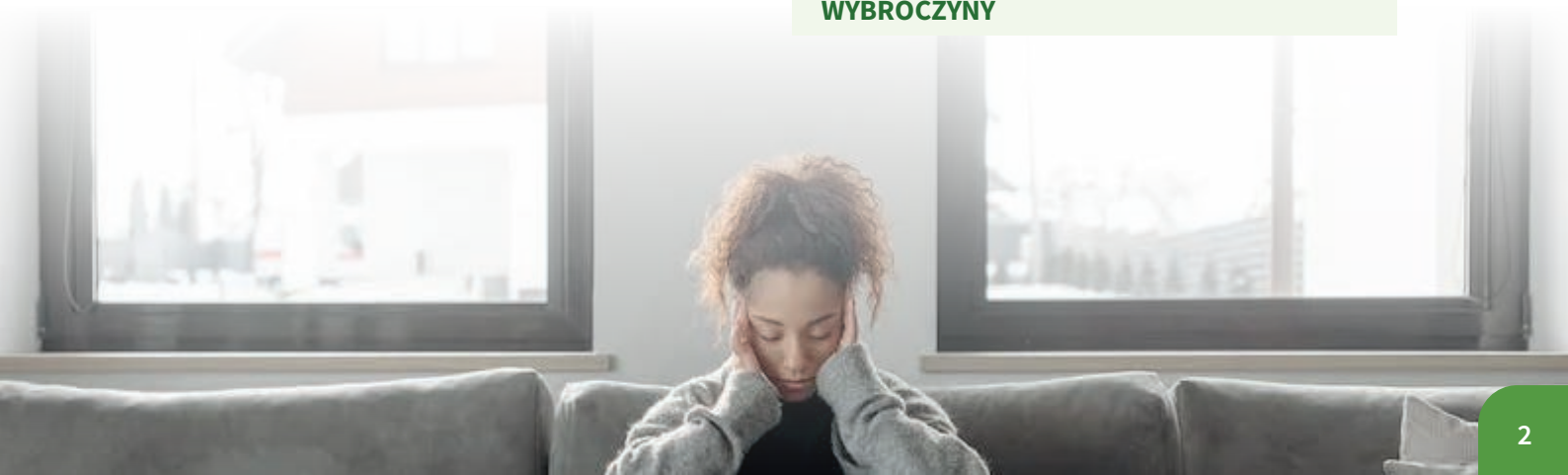
NADKRZEPLIWOŚĆ

TROMBOCYTOPENIA

OBJAWY DERMATOLOGICZNE

WYSYPKI SKÓRNE

WYBRO CZYNY

OBJAWY ZE STRONY NARZĄDU RUCHU

OSŁABIENIE SIŁY MIĘŚNIOWEJ KOŃCZYN GÓRNYCH I DOLNYCH

NIEOKREŚLONE BÓLE MIĘŚNIOWE

Ze względu na różnorodność objawów składających się na tzw. zespół pocovidowy, przed jego rozpoznaniem należy wykluczyć inne przyczyny chorobowe. W różnicowaniu pomocne są badania dodatkowe takie jak: badania krwi, EKG, holter EKG, spirometria, tomografia komputerowa serca i płuc.

Leczenie zespołu pocovidowego i rehabilitacja po COVID-19, w zakresie medycyny klasycznej najczęściej opiera się na: ćwiczeniach oddechowych, tlenoterapii, inhalacjach, kinezyterapii, fizykoterapii, psychoterapii.

Homeopatia jest bardzo zindywidualizowanym sposobem terapii. Lekarz przypisując lek bierze pod uwagę charakterystyczne objawy choroby zgłaszane przez pacjenta oraz indywidualne objawy i reakcje pacjenta na dane czynniki chorobowe. Homeopatia wspiera system immunologiczny organizmu. Polega na podawaniu choremu stymulatora (leku), czyli substancji współdziałającej z jego mechanizmami obronnymi, aby pobudzić organizm do walki z chorobą i uzyskania naturalnej wewnętrznej równowagi tzw. homeostazy dynamicznej. Ten kierunek terapii bardzo dobrze wpisuje się leczenie zespołu pocovidowego. Ze względu na

wielobrazowość objawów tego schorzenia tzw. indywidualizacja leczenia pacjenta, czyli dobór leków dokładnie dopasowanych do objawów prezentowanych przez chorego, daje bardzo dobre efekty terapeutyczne.

W przypadku zastosowania metody homeopatycznej w leczeniu zespołu postcovidowego najczęściej używanymi lekami objawowymi są: *Phosphorus*, *Causticum*, *Arsenicum album*, *Arsenicum jodatum*, *Mercurius solubilis*, *Silicea*, *Phosphoricum acidum*, *Ferrum phosphoricum*, *Kalium phosphoricum*, *Zincum metallicum*, *Manganum metallicum*, *Selenium metallicum*, *Plumbum metallicum*, *Picricum acidum*, *Natrum muriaticum*, *Bryonia alba*, *China rubra*, *Baptisia tinctoria* oraz wiele, wiele innych.

Do całkowitego wyleczenia potrzebne są tu prócz doboru leków objawowych leki tzw. głębokiego działania czyli leki typu wrażliwego i leki przewlekłego sposobu reagowania, dobierane w gabinecie lekarskim na podstawie dokładnego wywiadu, badania pacjenta i analizy badań dodatkowych

▼ *Bryonia alba*

PRZYPADKI CHOROBY Z MOJEJ PRAKTYKI KLINICZNEJ

1

PRZYPADEK

Pacjentka lat 39 zgłosiła się do gabinetu we wrześniu 2022r. z objawami osłabienia ogólnego na poziomie fizycznym i psychicznym, osłabieniem kończyn dolnych w szczególności kolan. Stan po przebytych COVID-19 przed ok. miesiącem.

Bez chorób przewlekłych w wywiadzie, bez leczenia na stałe.

W badaniu fizykalnym bez odchyień od normy

Diagnoza w kierunku boreliozy ujemna, badania dodatkowe (morfologia krwi, hormony tarczycy, przeciwciała przeciwciwarczycowe, poziom witaminy D3 w normie)

ZALECENIA

Arsenicum album, Phosphorus, Gelsemium, Camphora, Kalium phosphoricum, Kalium carbonicum, leki typu wrażliwego i przewlekłego sposobu reagowania, suplementacja witamin z grupy B, mikroelementów cynku, selenu, kwasy omega 3

WIZYTA KONTROLNA – STYCZEŃ 2023

Po około miesiącu leczenia nastąpiła znaczna poprawa w zakresie osłabienia ogólnego, po kolejnym miesiącu ustąpiły całkowicie objawy słabości kończyn. Obecnie pacjentka bez dolegliwości. Pod stałą kontrolą w zakresie leczenia głębokiego działania.

PRZYPADKI CHOROBY Z MOJEJ PRAKTYKI KLINICZNEJ

2

PRZYPADEK

Pacjentka lat 37 zgłosiła się na wizytę w listopadzie 2021r. z objawem ciągłego bólu głowy utrzymującym się od sierpnia 2021r. ból o charakterze ściskającym, kłującym - uniemożliwiający pacjentce normalne funkcjonowanie. Objaw pojawił się tuż po szczepieniu przeciw COVID-19. Ból początkowo był leczony objawowo lekami przeciwbólowymi z nieznaczna poprawą. Obecnie bez reakcji na leki przeciwbólowe i NLPZ.

Stan po diagnostyce neurologicznej. Badanie dodatkowe w tym tomografia komputerowa głowy bez odchyień od normy.

Pacjentka bez chorób przewlekłych, bez leczenia na stałe.

W badaniu fizykalnym bez odchyień od normy.

ZALECENIA

Leki typu wrażliwego i leki przewlekłego sposobu reagowania, suplementacja witamin z grupy B, witaminy D3, mikroelementów cynku, selenu, kwasów omega 3.

WIZYTA KONTROLNA - GRUDZIEŃ 2021

po 2 tygodniach leczenia ustąpił całkowicie ból głowy.

Pacjentka pod kontrolą do teraz, ból głowy nie powrócił.

PRZYPADKI CHOROBY Z MOJEJ PRAKTYKI KLINICZNEJ

3

PRZYPADEK

Pacjentka lat 48 zgłosiła się do gabinetu w listopadzie 2020r. z powodu zespołu przewlekłego zmęczenia utrzymującego się przez kilka tygodni po przebyciu infekcji COVID-19. Zmęczenie nie pozwalało wykonywać codziennych czynności domowych. Po przyjsciu z pracy musiała położyć się do łóżka i odpoczywać.

Obecnie bez objawów infekcyjnych

Bez chorób przewlekłych i leczenia na stałe

W badaniu fizykalnym bez odchyłeń od normy

Badania dodatkowe (morfologia krwi, TSH, poziom glukozy) w normie

ZALECENIA

Arnica montana, China rubra, Natrium muriaticum, Sulfur jodatum codziennie do momentu ustąpienia objawu osłabienia ogólnego.

Po około 2 tygodniach stosowania leków objaw zmęczenia ustąpił. Pacjentka wróciła do normalnego trybu życia w tym aktywności sportowej.

PRZYPADKI CHOROBY Z MOJEJ PRAKTYKI KLINICZNEJ

4

PRZYPADEK

Pacjent lat 42 zgłosił się na wizytę w lutym 2022r. z objawem utraty węchu i smaku po przebytych COVID-19

Pacjent leczony metoda homeopatyczną od kilku lat z powodu astmy oskrzelowej i alergii oddechowej

W badaniu fizykalnym bez odchyień od normy

Badania dodatkowe (morfologia krwi, TSH, poziom glukozy) w normie.

ZALECENIA

Leki typu wrażliwego i leki przewlekłego *Magnesia muriatica*, *Pulsatilla*, *Natrum muriaticum*, *Sangiunaria candensis*, leki typu wrażliwego i leki przewlekłego sposobu reagowania, suplementacja witamin z grupy B, witaminy D3, mikroelementów: cynku, selenu, kwasów omega 3

WIZYTA KONTROLNA

Po ok 2 tygodniach stosowania leków smak i węch wrócił w 50%, a po miesiącu leczenia w 100% .

PRZYPADKI CHOROBY Z MOJEJ PRAKTYKI KLINICZNEJ

5

PRZYPADEK

Pacjentka lat 63 zgłosiła się do gabinetu w sierpniu 2022 r. z powodu trombocytopenii, która wystąpiła kilka miesięcy wstecz, po szczepieniu przeciw COVID-19 i objawiała się masywnym siniaczeniem się przy najmniejszym dotyku i krwawieniami z błon śluzowych.

Ze względu na szybko spadający poziom płytek krwi kobieta była hospitalizowana i leczona dużymi dawkami leków sterydowych i immunoglobulin. W czasie leczenia szpitalnego osiągnięto stabilizację parametrów układu krzepnięcia. Po kilku tygodniach nastąpił kolejny spadek ilości trombocytów (do 70 tys. a następnie do 50 tys.)

Pacjentka bez chorób przewlekłych i bez leczenia na stałe.

W badaniu fizykalnym bez odchyłeń od normy.

ZALECENIA

Crotalus horridus, *Arnica montana*, leki typu wrażliwego i leki przewlekłego sposobu reagowania, suplementacja witamin z grupy B, witaminy D3, mikroelementów: cynku, selenu, kwasów omega 3

WIZYTA KONTROLNA

Po włączeniu leczenia homeopatycznego nastąpiło znaczne zahamowanie spadku ilości trombocytów. Obecnie bez objawu siniaczenia się i krwawień z błon śluzowych.

Pacjentka pod kontrola do teraz. Poziom płytek krwi stabilny, bez potrzeby leczenia szpitalnego.

Praktyka codzienna

bóle głowy CEDH

Dr Maryvonne Nadaud-Lechner

Montastruc-la-Conseillère, Haute-Garonne

1 WPROWADZENIE

Jeśli chodzi o te ciężkie i wyniszczające dolegliwości, to przede wszystkim, klasyczne, stosuje się kilka definicji i wyróżnień:

BÓL GŁOWY

- nazwa ogólna - każdy ból głowy niezależnie od natury i przyczyny.

OSTRY BÓL GŁOWY

gwałtowny, uporczywy, miejscowy ból, odczuwany w czaszce, czasem również w karku.

MIGRENA

zespół charakteryzujący się napadami intensywnego bólu głowy, najczęściej jednostronnego, zlokalizowanego w okolicy skroniowej i oczodołowej. Towarzyszy jej ogólne złe samopoczucie, nudności i wymioty.

NEURALGIA

zespół charakteryzujący się spontanicznym lub indukowanym, ciągłym lub napadowym bólem, umiejscowionym na ścieżkach neuronalnych. Najczęściej wspomina się neuralgię nerwu

twarzewego w powiązaniu z neuralgią nerwu trójdzielnego i neuralgią padaczkopodobną (lub bolesnymi tikami twarzy), która jest odmianą nerwobólu twarzy charakteryzującą się napadami bólu, którym towarzyszą mimowolne skurcze mięśni dotkniętego regionu.

Ale w gabinecie lekarskim pacjent skarży się na ból, nie uwzględniając przecież znanych medycynie różnic semantycznych. Jego prośba jest jasna:

„*Zabierz ten cholerny ból głowy, proszę!*”, czy „*Zrób coś, żeby to ciągle nie wracało !*”, kiedy chodzi prawdziwe migreny.

Lekarz jednak powinien zachować czujność, zadać niezbędne pytania i w razie potrzeby zlecić dodatkowe badania. Aby udzielić medycznej odpowiedzi na te trudne bóle, konieczne należy poznać:

- okoliczności występowania danego bólu głowy,
- symptomy doświadczany przez pacjenta, rytm epizodów bolesnych,
- typ wrażliwy pacjenta, ponieważ bez wątplenia istnieją takie, które bardziej niż inne są narażone na tego typu problemy.

2 OSTRY BÓL GŁOWY I MIGRENA

Może być to ból głowy, który pojawia się sporadycznie:

- w czasie choroby
- na skutek problemów żywieniowych
- w trakcie przejściowej astenii
- w wyniku traumy lub po urazie posturalnym

Ale może to być również manifestacja powtarzająca i/lub się okresowa:

- cotygodniowa migrena, występująca głównie w weekendy,
- napadowy ból głowy, wymagający korekty klimatu hormonalnego pacjenta za pomocą rozcieńczeń hormonalnych,
- ból głowy związany z chorobą zwyrodnieniową odcinka szyjnego kręgosłupa w stadium wczesnym lub zaawansowanym, wymagającym leczenia w celu podstawowego ustabilizowania rozwoju zwyrodnienia,
- bóle głowy i migreny związane z zaburzeniami krążenia
- migreny oczne i oczne bóle głowy.

Taka pierwsza „identyfikacja” umożliwi szybsze odnalezienie odpowiednich leków i wybranie tego (lub tych) odpowiadającego Indywidualnej Reakcji Pacjenta (RIM).

▼ GELSEMIUM

BÓL POJAWIA SIĘ OKAZJONALNIE PRZYPADEK CHORÓB, W KTÓRYCH BÓL INTEGRALNĄ CZĘŚCIĄ ICH SYMPTOMATOLOGII

ZESPÓŁ GRYPOWY

GELSEMIUM

ból potyliczny promieniujący do barków, ale także ból z przodu głowy z uczuciem ciężkości powiek.

BRYONIA ALBA

bóle głowy nasilają się przy najmniejszym ruchu i przy ruchach gałek ocznych, poprawa przy całkowitym spoczynku.

EUPATORIUM PERFOLIATUM

nadwrażliwość na ucisk i bolesność gałek ocznych, uczucie łamania kości twarzy.

ZAPALENIE ZATOK

LACHESIS MUTUS

pulsujący ból głowy związany z przekrwieniem zatok przynosowych, nasilający się przy braku wydzieliny z nosa („zablokowane” zapalenie zatok).

BRYONIA ALBA

bóle uciskowe zwłaszcza nasilające się przy opuszczaniu głowy.

KALIUM IODATUM

zaciskające bóle u nasady nosa i bóle kłujące nad lewym oczodołem i w górnej szczęce; pogorszenie w nocy.

KALIUM BICHROMICUM

punktowy ból u nasady nosa, nasilający się pod wpływem zimna i przy zagęszczeniu wydzieliny z nosa.

MEZEREUM

piekące bóle kości nosa i twarzy w szczękach, nasilające się w nocy i przy dotyku.

CINNABARIS

pulsujący ból około-oczodołowy, któremu towarzyszy zaczerwienie oka.

OKOLICE OCZU

PRUNUS SPINOSA

ból oka z uczuciem pęknięcia gałek ocznych; nasila się przy dotyku.

BÓLE POWSTAŁE NA SKUTEK PROBLEMÓW ŻYWIENIOWYCH

Nietolerancja jakiegoś typu pożywienia, przerwy w jedzeniu lub nadmierna konsumpcja mogą wywołać bóle głowy, najczęściej związane z odległymi objawami w obszarze układu pokarmowego, ale także niekiedy ze zjawiskami naczynioruchowymi.

IRIS VERSICOLOR

ból w okolicy czołowej, któremu towarzyszą kwaśne lub gorzkie wymioty z żółcią oraz pieczenie na całym odcinku od żołądka do ust.

KALIUM BICHROMICUM

punktowy ból nadoczodołowy, możliwość pojawiania się afty mającej postać owrzodzeń o wyraźnie zarysowanym kształcie i z

żółtawymi błonami oraz pieczeniem żołądka odczuwanym w bardzo określonym miejscu, pojawiające się czasem przy okazji spożycia piwa.

CHINA RUBRA

pulsujący ból głowy z bezbolesną, lecz wyczerpującą biegunką po spożyciu większej ilości owoców.

NUX VOMICA

ból głowy lub migrena po zbyt długich przerwach w jedzeniu, lub po nadmiernej konsumpcji, nudności w których ulgę przynoszą wymioty.

SEROTONINUM

zastoinowy ból głowy, który może wystąpić po zjedzeniu ślimaków, sera, pomidora, banana lub awokado, które są źle tolerowane przez pacjenta; możliwe także uderzenie naczynioruchowe ze skokami ciśnienia krwi.

W przypadkach wadliwych i u pacjenta z trwale „niedomagającym” przewodem pokarmowym warto zwrócić uwagę na:

VENUS MERCENARIA

która przynosi ciekawe efekty, zwłaszcza podawana długoterminowo w dużym rozcieńczeniu (30 CH raz w tygodniu). Lek ten przygotowany z mięczaków, zawierający w szczególności dopaminę i serotoninę, odpowiada nieciąglým czołowym bólom głowy, którym towarzyszą zaburzenia pasażu (wzdęcia i zaparcia).

Z drugiej strony mądrze jest łączyć leki ze składnikiem trawiennym z „małymi” lekami działającymi na wątrobę i woreczek żółciowy, takim jak:

CHELIDONIUM MAJUS

migrena, zwłaszcza prawostronna, problemy z drogami żółciowe połączone z nudnościami, obłożony język; pogorszenie po godzinie 16:00.

CARDUUS MARIANNUS

bardzo przydatny odtruwacz dróg wątrobowo-żółciowych.

HYDRASTIS CANADENSIS

zalecany we wszystkich zaostzonych zespołach wątrobowo-pęcherzykowych, które mogą prowadzić do niewydolności wątroby; ciężkość w okolicy prawego podżebrza i przewlekłe zaparcia.

BÓL TOWARZYSZĄCY PRZEJŚCIOWEJ ASTENII

Może wystąpić w okresie poinfekcyjnym, w następstwie nagłej utraty wody (poty, stolce, krwotoki), przy okazji przepracowania intelektualnego lub podczas wydarzenia wywołującego niepokój lub załamanie psychiczne.

CHINA RUBRA

pulsujący ból głowy, niskie ciśnienie krwi, szum w uszach.

FERRUM METALLICUM

uczucie pulsowania w kontekście niedokrwistości i niedociśnienia z powodu niedoboru żelaza.

NATRUM MURIATICUM

tętniący ból głowy i eretyzm sercowo-naczyniowy przy najmniejszym wysiłku; pojawia się przy astenii będącej skutkiem męczącej choroby lub w psychoastenii spowodowanej przepracowaniem intelektualnym.

KALIUM PHOSPHORICUM

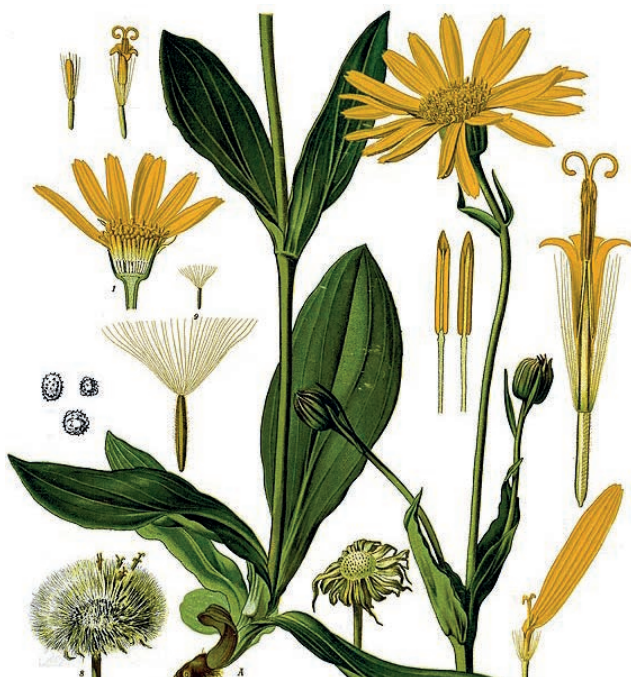
ból w okolicy czołowej lub potylicznej, uczucie niestabilności graniczące z zawrotami głowy, problemy z pamięcią i drażliwość.

PHOSPHORICUM ACIDUM

ból szyi lub szczytu czaszki - z uczuciem przygniecenia; niesprawność i wyczerpania intelektualne, ryzyko depresji reaktywnej.

▼ **ARNICA MONTANA**

ANACARDIUM ORIENTALE

pulsujący lub uciskowy ból głowy (czoło, skronie, oczodoły) nasilający się przy jakimkolwiek wysiłku intelektualnym i ustępujący po jedzeniu.

CAFFEA CRUDA

uczucie „gwoźdź przechodzącego przez ciemność”, nadpobudliwość mózgową, bezsenność spowodowana gonitwą myśli.

IGNATIA AMARA

migrena lub labilny ból głowy, opisywany jako „gwoźdź wbity w okolicę ciemieniową”, występujący w czasie stresu lub irytacji i zanikający, gdy uwaga pacjenta jest rozproszona.

GELSEMIUM

zastoinowy ból głowy - raczej potyliczny, który może towarzyszyć szokom emocjonalnym lub sytuacji nerwowego oczekiwania.

BÓLE POWSTAŁE W WYNIKU TRAUMY LUB PO URAZIE POSTURALNYM

ARNICA MONTANA

ze względu na kontekst etiologiczny.

NATRUM SULPHURICUM

chętnie kojarzony z:

ARNICA MONTANA

ograniczenie ekspresji subiektywnego zespołu symptomów pacjentów po urazach czaszki: bólów głowy, niestabilności, czy zaburzeń snu.

APIS MELLIFICA i GELSEMIUM

podawane w pierwszych godzinach, aby przeciwdziałać bólowi głowy wynikającym ze znieczulenia zewnątrzoponowego.

BRYONIA ALBA

ból głowy nasilający się przy każdym ruchu, niemożliwość podjęcia jakiegokolwiek działania.

LACHNANTES TINCTORIA

ból głowy potyliczno-karkowy związany z urazem lub złym ustawieniem odcinka szyjnego, z przykurczem mięśnia mostkowo-obojczykowo-sutkowego, z możliwymi zawrotami głowy i szumami usznymi.

ACTAEA RACEMOSA

potyliczny ból głowy, narastający do wierzchołka i promieniujący do oczu, z „uczuciem siniaków”; związany z długotrwałą lub niewłaściwą postawą w czasie pracy (klawiatura, ekran).

BÓLE OKRESOWE I/LUB POWTA- RZAJĄCE SIĘ

BÓLE WEEKENDOWE

IRIS VERSICOLOR

leki na okresowe bóle głowy lub migreny o konotacjach trawiennych.

SANGUINARIA CANADENSIS

migrena, która może pojawiać się co siedem dni, rozpoczyna się w okolicy potylicy, zwłaszcza po prawej stronie, wznosi się do wierzchołka czaszki i lokuje nad okiem; towarzyszyć mogą jej uderzenia naczynioruchowe; poprawa następuje w ciemności, poprzez sen i emisję gazów żołądkowych lub jelitowych.

- Warto tu wziąć pod uwagę lek sposobu reagowania chronicznego: okresowość narzuca tu wiodący lek sposobu reagowania psorycznego, jakim jest **SULPHUR**

LEKI „OKOLICZNOŚCIOWE”

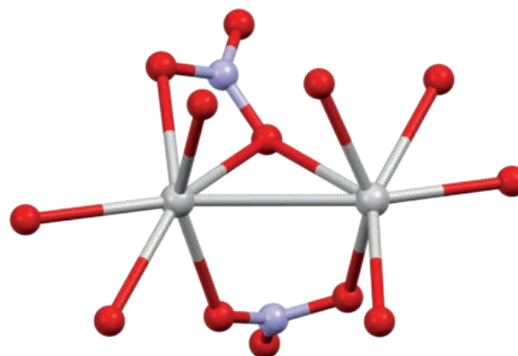
ARGENTUM NITRICUM

napięciowy ból głowy, występujący w dniu odpoczynku po okresie nadaktywności, u osoby zwykle pochopnej w działaniu („emocjonalny” typ wrażliwy Argentum nitricum), lub u osoby zmuszonej do szybkiej pracy w atmosferze niepokoju w oczekiwania.

NUX VOMICA

ból głowy występujący podczas przerwy w aktywności u osoby bardzo aktywnej lub po późnym wstaniu w czasie weekendu.

▼ ARGENTUM NITRICUM

MIGRENY MIESIĄCZKOWE

CYCLAMEN EUROPEA

najsilniejsze podczas menstruacji, towarzyszą im lub poprzedzają je zaburzenia widzenia. Mogą wystąpić rano, ich dodatkową cechą jest pojawienie się chwiejności.

SANGUINARIA CANADENSIS

głównie proste i zastoinowe bóle głowy z pulsowaniem w głowie, możliwe uderzenia gorąca z erytrozą policzków.

ACTAEA RACEMOSA

lek wspomniany już w przypadku bolesnych miesiączek proporcjonalnych do krwawienia miesiączkowego, często obfitego, ale także w przypadku potylicznego bólu głowy promieniującego hełmem w kierunku oczu, który nasila się podczas menstruacji.

LACHESIS MUTUS

zastoinowy ból głowy dotyczący raczej po lewej stronie głowy, z poprawą przy dobrze uregulowanym przebiegu krwawienia miesiączkowego. Objawy hiperestrogenizmu.

SEPIA OFFICINALIS

ból głowy podobnie - jak **LACHESIS** - po lewej stronie, jednak z towarzyszącymi objawami ze strony przewodu pokarmowego (brak apetytu, nudności, uczucie ciężkości żołądka) oraz objawy hiperestrogenizmu.

NATRUM MURIATICUM

pulsujący ból głowy nasilający się podczas menstruacji. Ambiwalencja klimatu hormonalnego ewoluująca między hiper i hipiestrogenią.

Aby udzielić odpowiedzi, niezbędna jest rozpoznanie przez lekarza

- okoliczności wystąpienia bólu głowy,
- symptomów odczuwanych przez pacjenta,
  - rytmu epizodów bólowych,
  - typu wrażliwego pacjenta.

BÓL GŁOWY ZWIĄZANY ZE SPONDYLOZĄ SZYJNĄ

Ból pochodzi z okolicy szyjnej, a następnie rozprzestrzenia się w obrębie czaszki, co sugeruje dwa główne leki, o których już wspomniano:

- zwróć więc uwagę na znaczenie przeciwdziałania zaostrzeniu stanu zapalnego, które inicjuje ból głowy: przepis

podczas ataku **SULPHUR 15 CH**, który jest lekiem podobieństwa.

- zwróć także uwagę na korzyści płynące z uzupełnienia terapii lekiem etiologicznym - **ACONITUM NAPELLUS** na silny ból po ekspozycji na ostre, brutalne zimno

DULCAMARA

pojawianie się choroby zwyrodnieniowej stawów w reakcji na wilgoć

RODODENDRON

ból reumatyczny, wrażliwy na pogodę burzową. Oczywiście jest, że długotrwałe leczenie postępującej choroby zwyrodnieniowej stawów, szczególnie uciążliwe podsuwają natychmiast dwa leki:

THUYA OCCIDENTALIS

a zwłaszcza **MEDORRHINUM**, która zmniejsza intensywność objawów bólowych i zapobiega ich nasileniu.

BÓLE GŁOWY ZWIĄZANE Z ZABURZENIAMI NAPIĘCIOWYMI

Mogą pojawić się przy spadku ciśnienia krwi i wtedy można skorzystać z dwóch leków na astenię: **CHINA RUBRA** i **FERRUM METALLICUM**

Mogą również ujawnić zaostrenie nadciśnienia i zareagować na jeden z następujących leków:

ACONITUM NAPELLUS

zastoinowy, pulsujący ból głowy, kołatanie serca, tachykardia u pacjenta pobudzonego i niespokojnego (uczucie rychłej śmierci).

BELLADONA

przekrwienie głowy z poceniem się i tachykardią, pulsujące bóle głowy nasilane przez najmniejszy wstrząs, światło i hałas.

GLONOINUM

nagły, pulsujący zastoinowy ból głowy, uczucie pędu strumienia krwi w okolicy serca i głowy, odczuwane pulsowanie tętnicy szyjnej.

VERATRUM VIRIDE

intensywny, bolesny przekrwienie głowy z sinicą twarzy, wstrzyknięte oczy; gorące i obfite poty; niezdolność do stania na własnych nogach i bradykardia.

MELILOTUS OFFICINALIS

przekrwienie głowy, z wyraźnym zaczerwienieniem twarzy, intensywnym, pulsującym bólem głowy, poprawa przy krwawieniu z nosa.

Poza tym warto wymienić tu jeszcze dwa leki:

SEROTONINUM

lek stosowany przy niestabilnym ciśnieniu krwi, które może wywołać zastoinowy ból głowy o nagłym początku z wrażeniem pulsowania i falą gorąca w głowie, oraz

RAUWOLFIA SERPENTINA

lek na dystonię nerwowo-krążeniową, z uczuciem ciepła całego ciała (z potami lub bez), z uderzeniami gorąca, oraz naprzemiennym zaczerwienieniem i bledością. Lek ten odpowiada na wystąpienie zastoinowego, czołowego bólu głowy, rozciągającego się w kierunku potylicy i ujawniającego atak nadciśnienia, któremu towarzyszą kołatanie serca, bóle okolicy przedsercowej i omdlenia. Lek najbardziej wskazany dla kobiet po menopauzie.

▼ RAUWOLFIA SERPENTINA

Wreszcie, w przypadku migren „naczyniowych”, których objawy kliniczne nie mają wyraźnych cech patogenezy, dobrze jest o dwóch lekach, przepisywanych zgodnie z ich SAPP:

SECALE CORNUTUM

jeśli chodzi o powinowactwo tętnicze

APIS MELLIFICA

jeśli chodzi o obrzęki

MIGRENY OCZNE

CYKLAMEN

migrena oczna z wrażeniem latających much i przejściową utratą ostrości wzroku; mogą wystąpić związane z nią zawroty głowy

GELSEMIUM

ból migrenowy, któremu towarzyszą lub poprzedzają go zaburzenia widzenia, pacjent apatyczny i/lub leżący; poprawa, kiedy głowa jest uniesiona lub po obfitym oddawaniem moczu

IRIS VERSICOLOR

migrena oczna, która często występuje okresowo i regularnie, która może rozpocząć się od mroczków lub zamglenia widzenia; możliwe objawy towarzyszące ze strony przewodu pokarmowego (wymioty)

OCZNE BÓLE GŁOWY

PHYSOSTIGMA VENENOSUM

tropizm zewnętrznych mięśni oczu i powiek z niedowładem lub skurczami gałek ocznych i/lub powiek; czołowe bóle głowy nasilające się

przy wysiłku wzrokowym lub mózgowym.

ONOSMODIUM

astenopia i/lub niedowład mięśni oka; ból oczu bez zaczerwienienia; ciężki czołowy lub potyliczny uciskowy ból głowy.

COCCULUS

ból oczu jak po uderzeniu, który uniemożliwiające otwarcie oczu, ból głowy z ucznieniem, że oczy wystają do przodu, nudności, zawroty głowy i duże zmęczenie, nasilenie i/lub wyzwalanie bólu głowy poprzez bezsenność i nocne czuwanie

COMOCLADIA

bolesność gałek ocznych z uczuciem dużych wytrzeszczonych oczu, podrażnienie oka z zaczerwienieniem i pulsującym bólem

PRUNUS SPINOSA

ból, jakby gałki oczne chciały pęknąć, jakby były wypchnięte do przodu

3 NEWRALGIE

OKOLICZNOŚCI ETIOLOGICZNE LUB ZWIĄZANE ZE SZCZEGÓLNĄ WRAŻLIWOŚCIĄ PACJENTA NA OTOCZENIE

ACONITUM NAPELLUS

Nerwoból nerwu trójdzielnego, nagły początek po ekspozycji na ostre zimno; nieznośny ból, któremu towarzyszy drętwienie i mrowienie; pobudzenie i niepokój.

HEPAR SULFUR

przeczulica na ból, zwłaszcza na dotyk, z nerwobólami przy najmniejszym ruchu powietrza, poprawa w ciepłe i po zastosowaniu gorących okładów.

CAUSTICUM

nasilany zimnym i rześkim powietrzem nerwoból twarzy, który objawia się bólami łzawiącymi z palącymi parestezjami i bolesnością; bywa połączony jest paraliżem - głównie powiek (co czyni go głównym lekiem przy uporczywym, przewlekłym bólu okolic oczu połączonym z powikłaniami neurologicznymi)), ale czasami języka, z możliwą dyzartrią i dysfagią.

SZCZEGÓLNA LOKALIZACJA LUB LATERALNOŚĆ ZJAWISK ALGETYCZNYCH

MEZEREUM

lek na nerwobóle twarzy z piekącymi bólami w kościach nosowych, policzkach, żuchwie

▼ DAPHNE MEZEREUM

(pacjent będzie mówił o „bólach zębów”); zwróć uwagę na pogorszenie na wilgotnym zimnie i przy dotyku w nocy oraz poprawę po gorących okładach. Lek funkcjonuje na dwóch poziomach: przy półpaścu w okolicach twarzy, ponieważ działa na etapie wykwitnięcia pęcherzykowego oraz przy nerwobólach w trakcie półpaśca i po nim.

THAPSUS VERBASCUM

nerwoból twarzy ze ściśle ustalonymi napadami, bóle trwające prawdopodobnie przez cały dzień; atakuje okolicę jarzmową i skroniowo-szczękową jednostronnie i z promieniowaniem w kierunku ucha; wrażenie, że dotknięty chorobą obszar jest zmiażdżony, zgnieciony w szczypcach. Omawiając THAPSUS VERBASCUM warto wspomnieć o innym,

kojarzącym się z nim leku, jakim jest :

CEDRON

stosowany przy manifestacjach neuralgicznych charakteryzujących się zegarową powtarzalnością, ponieważ wiemy że Cedron działa przy neuralgiach nadoczodołowej, nerwu trójdzielnego lub Arnolda, gdzie także występuje powtarzalna, zegarowa regularność.

NEURALGIA RACZEJ PRAWOSTRONNA

KALMIA LATIFOLIA

klasyczny lek na nerwobóle powodujące przeszywające kłucia, „porażenia prądem”, jest wskazany w każdym intensywnym nerwobólu twarzy charakteryzującym się przeszywającymi i oślepiającymi bólami, które mogą dotyczyć głównie oka i obszaru prawego oczodołu. Można zauważyć ciekawą modalność: pogorszenie kiedy słońce wędruje w górę z maksymalną intensywnością w południe.

Istnieją dwa leki można porównać do *Kalmia latifolia* pod względem doznań odczuwanych przez pacjenta:

MAGNESIA PHOSPHORICA

wskazany również przy neuralgii nerwu twarzewego z nagłymi, przelotnymi, przeszywającymi bólami, ustępującymi pod wpływem ciepła i możliwymi bolesnymi tikami twarzy.

MAGNESIA CARBONICA

(Choć bardziej wskazana przy lewostronnym nerwobólu twarzy); przeszywające kłucie, z

bólami rozzierającymi lub przeszywającymi, „jak po rozpalone żelazo”.

PRUNUS SPINOSA

lek na neuralgię nerwu trójdzielnego z przeszywającymi bólami biegnącymi od prawej części skroniowo-ciemieniowej głowy do potylicy, nasilonymi przy ucisku i ruchu.

NEURALGIA RACZEJ PRAWOSTRONNA

PARIS QUARIFOLIA

nerwoból zaczyna się od szyi, rozciąga się do czubka głowy i oczu; bóle przeszywające, którym towarzyszy drętwienie, najsilniej w okolicach policzków i gałek ocznych (uczucie zbyt dużych lub cofniętych oczu); pogorszenie przy dotyku z przeczulicą skóry głowy.

SPIGELIA ANTELMIA

leki na hemikranię, poczynając od potylicy, przechodząc w kierunku sklepienia czaszki i kończąc na oku; lek również na neuralgię nerwu trójdzielnego z bólami oczodołu typu silnego ucisku, w kości jarzmowej lub w szczęcie górnej. Bóle są gwałtowne, piekące, napadowe.

▼ PARIS QUADRIFOLIA L.

4 TYP WRAŻLIWY A BÓLE GŁOWY

Trzy duże grupy typów wrażliwych są szczególnie zagrożone wszystkimi rodzajami bólu głowy:

ASTENICY ZASTOINOWCY WĄTROBOWCY

Nie prezentujemy tutaj opisów tych typów wrażliwych, lecz opisy bólów głowy charakterystyczne dla każdego z nich.

ASTENICY

NATRUM MURIATICUM

Główny lek na migrenę, dla którego możliwość:

- Pulsujący ból głowy nasilający się podczas menstruacji i pracy umysłowej, który może podążać za krzywą słoneczną.
- Migrena oczna rozpoczynająca się zaciemnieniem lub zaburzeniami widzenia.
- Nerwoból twarzy, nerwoból nerwu trójdzielnego i nerwoból Arnolda, które mogą rozpocząć się około godziny 10 rano, a następnie rozwijać się zgodnie z ruchem słońca.

SILICEA

Astenią z przewlekłymi bólami głowy w okolicy potylicznej lub przesuwający się z potylicy do czoła i okolicy nadoczodołowej, zwłaszcza po prawej stronie; uczuciem pęknięcia głowy, miejscową nadwrażliwością skóry głowy, poprawa po gorącym okładzie.

CALCAREA PHOSPHORICA

Lekarstwo u dzieci i młodzieży zmęczonych zbyt szybkim wzrostem, u których bóle głowy nie mają szczególnego charakteru, poza tym, że nasilają się wysiłku intelektualnym.

„Skrajny” fosforowy typ konstytucyjny jest reprezentowany przez

PHOSPHORUS

który charakteryzuje się szybką przemianą następowania po sobie przeciwstawnych stanów i który również może być dotknięty charakterystycznym typem bólu głowy:

- albo gdy po fazie nadpobudliwości pojawia się uczucie wyczerpania i wtedy pojawiają się bóle głowy, rozpoczynające się zazwyczaj o zmierzchu.
- albo podczas epizodów osłabienia z niedociśnieniem, zwłaszcza po utracie krwi.

Należy jednak podkreślić, że fosfor jest również lekiem na choroby związane z miażdżycą tętnic, w których niestabilność

▼ PHOSPHORUS

ciśnienia krwi i zaostrenia nadciśnienia powodują zawroty i zastoinowe bóle głowy nasilane przez ciepło. **W tym kontekście, prawdą jest, że wskazanie fosforu nie jest zarezerwowany wyłącznie dla typu wrażliwego i przepisuje się go również biorąc po uwagę PODOBIENSTWO ANATOFIZJOPATOLOGICZNE (SAPP).**

ZASTOINOWCY

SULFUR

Pierwszy lek na miejscowe lub ogólne objawy zastoinowe w naczyniach, które mogą występować naprzemiennie z innymi stanami chorobowymi. Wskazany jest, gdy pojawiają się zastoinowe bóle głowy z uczuciem gorąca, pieczenia, pulsowania, zaczerwienione uszu, co związku z wybuchami skaczącego nadciśnienia związanego z pierwszymi zaburzeniami metabolicznymi.

Przy okresowym występowaniu dolegliwości bólowych wskazany jest także przy bólach głowy i migrenach, które występują co 7 lub 14 dni, najczęściej pod koniec tygodnia.

Ciekawie jest porównać **SULFUR** z:

GŁÓWNY CEL

zmniejszyć intensywność i nawroty bolesnych kryzysów poprzez wprowadzenie terapii opartej o lek podłoża

PSORINUM

którego okresowość jest dłuższa i który jest wskazany w następujących przypadkach:

- okresowe migreny z euforią i dobrym samopoczuciem na dzień przed atakiem, głód w trakcie migreny i poprawa w upale,
- migreny oczne nawracające w długich odstępach czasu,
- neuralgia wrażliwa na zimno i z precyzyjną określoną częstotliwością.

LACHESIS MUTUS

Pojęcie zastoiny oznacza, że lek ten wskazany jest również w przypadku pulsujących i dudniących bólów głowy, potylicznych lub nadoczodołowych oraz w przypadku lewostronnych migren charakteryzujących się tętniącym bólem.

ZAWSZE ZWRACAMY UWAGĘ NA POGARSZENIA:

- po śnie
- w ciepłe
- przy nadużywanie alkoholu
- przy zatrzymaniu wydzieliny
- przy ataku nadciśnienia

Należy pamiętać, że bóle te mogą być dodatkowo komplikowane poprzez ból oka z uczuciem „*jakby oko było ciągnięte do tyłu*”.

AURUM METALLICUM

jest niezbędnym lekiem dla osób z zastoinowym, silnym nadciśnieniem tętniczym, zagrożeniem chorobą wieńcową, cierpiących na zastoinowe, tętniące bóle głowy, ustępujące po przeziębieniu i którym towarzyszą uderzenia gorąca oraz zawroty głowy.

WĄTROBOWCY

LYCOPODIUM CLAVATUM

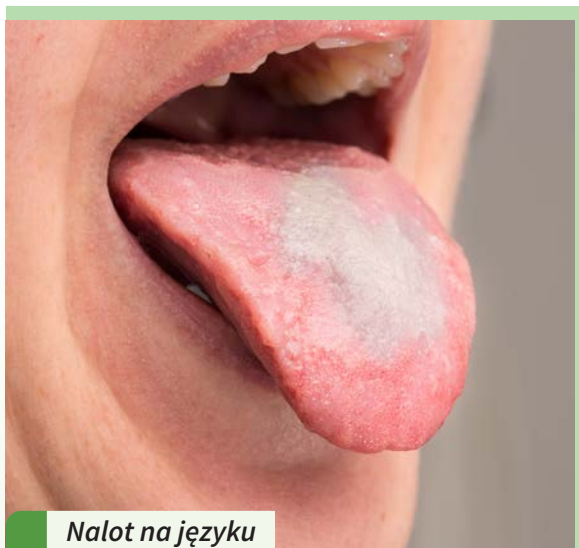
Głównym celem tego leku jest układ trawienny. Migrena, które pojawia się w tym kontekście:

- jest prawostronna, często nadoczodołowa,
- mogą jej towarzyszyć zaburzenia widzenia, zwłaszcza pionowe porażenie połowicze i może ona także przypominać migrenę oczną.
- nasila się pod wpływem ciepła i poprawia pod wpływem chłodu, a także często pojawia się, gdy pacjent opóźnia godziny posiłków.

SEPIA OFFICINALIS

Również tutaj migrena wiąże się z zaburzeniami trawienia, takimi jak brak apetytu, nalot na języku i nudności, które nasilają się pod wpływem zapachu jedzenia:

- jest ona lewostronna
- może wystąpić w okresie menopauzy
- może mieć rytm tygodniowy i pojawiać się w dniu odpoczynku
- uczucie ciężkości charakterystyczne dla

Nalot na języku

SEPIA może skutkować uciskiem na wierzchołek głowy (vertex) porównywalny do opisanego przy okazji **PHOSPHORICUM ACIDUM**, leku uzupełniającego Sepia officinalis w tym leczeniu (ale także na aspekt psychiczny wyczerpania przy depresji reaktywnej).

5 REFLEKSJE DODATKOWE

NIETYPOWE PRZYPADKI PRZY OSTRYCH OBJAWACH

Lekarz homeopata może napotkać trudności w zidentyfikowaniu leku na silny ból głowy, ponieważ:

- albo nie potrafił wskazać czynników wyzwalających,
- albo dlatego, że pacjent nie jest w stanie wystarczająco dobrze scharakteryzować bólu (objawy, lokalizacja itp.).

Czasami lek, choć prawidłowo dobrany, (czyli zgodnie z etiologią i reakcją indywidualną) nie przynosi oczekiwanej poprawy. W takich przypadkach możemy dołączyć inny lek, który może pomóc samodzielnie lub w połączeniu z tym, który został uprzednio dobrany. Stosujemy go w powtarzanych dawkach, tak, jak przy leczeniu ostrego bólu (co 20 minut, zwiększając odstępy stosownie do poprawy). Lekiem tym jest **PROSTAGLANDINE E2 15 CH**, który znajduje tu zastosowanie ze względu na swoje działanie przeciwzapalne i przeciwbólowe.

PIERWSZE ROZWIĄZANIE W PRZYPADKU LECZENIA PRZEWLEKŁEGO

Polega ono na uwzględnieniu odpowiedzialności nadmiaru dopaminy lub nadwrażliwości na ten neuroprzekaźnik przy powstawaniu bólów głowy.

Codziennie przyjmowanie *DOPAMINE 15 CH* może rozpocząć lub zakończyć leczenie podłoża chorobowego.

BÓL GŁOWY, „NADMIERNIE LECZONE”

Przepisywanie wielu leków w celu powstrzymania bólu właściwe medycynie konwencjonalnej, choć zrozumiałe w obliczu natarczywych i powtarzających się próśb ze

strony pacjenta, wymaga oczywiście zastosowanie wiodącego leku sykozy, czyli *THUYA OCCIDENTALIS*.

Jej stosowanie jest również niezbędne w przewlekłym leczeniu uporczywych neuralgii nerwu twarzowego, gdzie może być wręcz uznana za lek indywidualnej reakcji, o ile u chorego można zaobserwować następujące objawy:

„Przypominający skurcz przeszywający ból w kościach policzkowych, górnej szczęki i zębach, mimowolnie ruch górnej warki (bolesny tik); bóle wzdłuż rozgałęzień nadoczodołowych nerwu trójdzielnego, z rozszerzeniem w kierunku ucha” według Homeopathic Medical Matter Studies J.-A. LATHOUD (Similia, 2017).

WNIOSEK

Ten przegląd arsenału terapeutycznego dostępnego każdemu lekarzowi po raz kolejny ukazuje bogactwo i potencjał homeopatii, pozwalający zapewnić skuteczną pomoc doraźną, ale także osiągnąć zasadniczy cel, jakim jest zmniejszenie intensywności nawrotów bolesnych ataków poprzez wprowadzenie leczenia podłoża chorobowego odpowiadającego na:

- „środowisko” związane z bólami głowy (trawienne, naczyniowe, hormonalne, reumatyczne)
- indywidualną reakcję chorego
- sposób reagowania
- cechy danego typu wrażliwego
- kontekst „psychiczny”, który również może wywołać lub nasilić ból.

BIBLIOGRAFIA

Zespół pocovidowy - obraz kliniczny, leczenie homeopatyczne - przypadki własne, lek. med. Alina Małmyszko - Czapkowicz

1. Na podstawie materiałów wykładowych z konferencji CEDH w Rzymie 20-21.10.2023r.

Praktyka Codzienna, Bóle Głowy CEDH, Dr Maryvonne Nadaud-Lechner, Montastruc-la-Conseillère, Haute-Garonne

1. HENRI VOISIN, *Thérapeutique et répertoire homéopathiques du praticien*, Maloine, 1996.

2. DENIS DEMARQUE, JACQUES JOUANNY, BERNARD POITEVIN, YVES SAINT-JEAN, *Pharmacologie et Matière Médicale Homéopathique*, Éditions du CEDH, 3e édition, 2009.

3. MICHEL GUERMONPREZ, MADELEINE PINKAS, MONIQUE TORCK, *Matière Médicale homéopathique*, BOIRON, 2003.

4. Dr HENRY DUPRAT, *Traité de Matière Médicale Homéopathique*, Éditions J. B. Baillière, 1981.

5. WILLIAM BOERICKE, *Matière Médicale*, Éditions Similia, 9e édition, 1999.